

مرکز مدیریت حوزه های علمیه

معاونت آموزش و امور حوزه ها

دفتر امور آموزشی و مدارس

شیوه نامه

سامان دهی فعالیت های کلاسی - پژوهشی

و احتساب آن در ارزشیابی تحصیلی

تابستان ۱۳۹۴

در راستای اجراء مناسب آیین نامه آموزشی در زمینه فعالیت های کلاسی و با توجه به اتفاق نظر عمومی مدیریت های استانی و نظر خواهی بعمل آمده از مجریان مبنی بر تعمیم ۵ نمره موضوع این فعالیت ها در هر دو نیم سال تحصیلی طلاب، شیوه نامه اجرای آن به منظور ساماندهی فعالیت های کلاسی طلاب واحدهای آموزشی سطح یک حوزه های علمیه و احتساب آن در ارزشیابی تحصیلی به شرح ذیل تدوین گردید:

فصل اول: کلیات و مفاد عمومی

ماده ۱: اهداف اختصاص ۵ نمره فعالیت های کلاسی عبارت است از:

۱. دست یابی به رشد، نشاط و پویایی علمی در طول تحصیل.
۲. ایجاد انگیزه حضور مستمر در برنامه های آموزشی.
۳. تشویق و ترغیب طلاب به تحصیل با رویکرد تحقیق و پژوهش.
۴. استمرار نظارت آموزشی تا پایان سال تحصیلی.
۵. تقویت ارتباط چهره به چهره استاد و طلبه در طول سال تحصیلی.
۶. ورود مستقیم تحقیق و پژوهش در فرآیند آموزش

ماده ۲: مصادیق فعالیت های کلاسی عبارتند از:

۱. حضور فعال و منظم در کلاس و برگزاری مباحثه.
۲. موفقیت در پاسخ گویی به پرسش های کلاسی استاد.
۳. موفقیت در امتحانات هفتگی (حداقل دو امتحان در هر نیم سال).
۴. انجام تحقیق درسی و تکالیف پژوهشی ابلاغی از سوی استاد.

ماده ۳: در هر نیم سال تحصیلی اختصاص ۵ نمره از ۲۰ نمره هر درس دارای کلاس به یک یا چند یا همه فعالیت های علمی و کلاسی طلبه (بر اساس ماده ۲) مجاز بوده و بقیه نمره نهایی درس به امتحان کتبی اختصاص می یابد.

تبصره: مرجع ارزشیابی فعالیت های کلاسی استاد درس می باشد.

ماده ۴: در پایه های ۳ تا ۶ در هر نیم سال تحصیلی تمام ۵ نمره در یک درس اصلی به صورت الزامی به انجام پژوهش در محدوده آن درس (مطابق جدول شماره ۱) اختصاص می یابد.

تبصره: محدوده مجاز جهت انجام پژوهش کلاسی در پایه های یک و دو، تمامی دروسی که برای آنها کلاس برگزار می شود، طبق ماده ۳ همین آیین نامه می باشد.

جدول ۱

پایه تحصیلی	نام درس	محدوده مجاز نیم سال اول	محدوده مجاز نیم سال دوم
سوم	نحو ۴، نحو ۵، بلاغت، عقائد ۳، اخلاق ۳	نحو ۴(نیمه اول)، نحو ۵(نیمه اول)، بلاغت(نیمه اول)، عقاید ۳(نیمه اول)، اخلاق ۳	نحو ۴(نیمه دوم)، نحو ۵(نیمه دوم)، بلاغت(نیمه دوم)، عقاید ۳(نیمه دوم)
چهارم	اصول ۱، فقه ۱، فقه ۲، عقائد ۴، نهج البلاغه ۱	اصول ۱(نیمه اول)، فقه ۱(نیمه اول)، فقه ۲(نیمه اول)، عقاید ۴(نیمه اول)، نهج البلاغه ۱	اصول ۱(نیمه دوم)، فقه ۱(نیمه دوم)، فقه ۲(نیمه دوم)، عقاید ۴(نیمه دوم)
پنجم	اصول ۲، فقه ۳، فقه ۴، عقائد ۵، نهج البلاغه ۲	اصول ۲(نیمه اول)، فقه ۳(نیمه اول)، فقه ۴(نیمه اول)، عقاید ۵(نیمه اول)، نهج البلاغه ۲	اصول ۲(نیمه دوم)، فقه ۳(نیمه دوم)، فقه ۴(نیمه دوم)، عقاید ۵(نیمه دوم)
ششم	اصول ۳، فقه ۵، فقه ۶، آشنایی با فلسفه، علوم قرآن	اصول ۳(نیمه اول)، فقه ۵(نیمه اول)، فقه ۶(نیمه اول)	اصول ۳(نیمه دوم)، فقه ۵(نیمه دوم)، فقه ۶(نیمه دوم)، علوم قرآن، آشنایی با فلسفه

ماده ۵: مدیر مدرسه موظف است بر اساس پیشنهادهای اساتید دروس اصلی حد اکثر بعد از گذشت دو هفته از شروع رسمی سال تحصیلی، دروسی را که باید تنها فعالیت پژوهشی در آن انجام شود به تصویب شورای مدرسه برساند.

ماده ۶: مدیر مدرسه موظف است حداکثر بعد از گذشت یک ماه از شروع رسمی سال تحصیلی، فهرست عناوین مسائل پژوهشی دروس دارای فعالیت پژوهشی را در شورای مدرسه بررسی و بعد از تایید به تفکیک هر پایه به استاد مربوطه ابلاغ و به اطلاع طلاب برساند.

ماده ۷: طلاب می توانند متناسب با پایه تحصیلی خود و با رعایت محدوده مطرح در ماده شماره ۴، مساله مورد علاقه خود را که در لیست پیشنهادهای مطابق با مفاد ماده ۶ قرار ندارد به استاد مربوطه ارائه نماید تا در صورت تایید و تصویب به انجام پژوهش در آن مساله اقدام نماید.

ماده ۸: هر پژوهش باید توسط تنها یک طلبه انجام شود و انجام پژوهش های گروهی پذیرفته نیست.

فصل دوم: نقش شورای مدرسه در نظارت بر فعالیت های کلاسی

ماده ۹: مرجع تایید و تصویب درس های دارای فعالیت کلاسی، اقسام آنها و موضوعات و منابع پژوهشی در درس های دارای فعالیت کلاسی پژوهشی، شورای مدرسه است.

تبصره ۱: لازم است شورای مدرسه در مورد هر پایه دقت لازم را به عمل آورد که تعادل لازم در تعداد درس های دارای فعالیت های کلاسی و پژوهشی حفظ شود.

تبصره ۲: موضوعات و مسائل پژوهش های کلاسی باید در چارچوب آموخته های آموزشی طلاب و منابع انتخاب آنها، متون آموزشی تعریف شده در آیین نامه آموزشی مدارس علیمه بلند مدت برادران، باشد و طلبه مجاز به انتخاب موضوع از محدوده هایی که درس آنها نگذرانده و یا در حال تحصیل آن نیست نمی باشد.

ماده ۱۰: حضور معاونین آموزش و پژوهش مدرسه در جلسه های شورای مدرسه که به تایید و تصویب فعالیت های کلاسی و موضوعات پژوهشی می پردازد الزامی است.

تبصره ۱: گزارش و صورتجلسه این جلسات شورای مدرسه لازم است به مدیریت استان ارسال شود.

تبصره ۲: حضور استاد درس مربوطه در جلسه شورا که به تصمیم گیری در مورد فعالیت های کلاسی درس او پرداخته می شود الزامی است.

تبصره ۳: شورای مدرسه می تواند از سایر اساتید متناسب با موضوع تدریس یا تخصص آنها، به عنوان کارشناس جهت بررسی فعالیت کلاسی یا تعیین موضوعات پژوهشی دعوت به عمل آورد.

ماده ۱۱: لازم است شورای مدرسه ساز و کار لازم برای انجام دقیق و متناسب فعالیت های کلاسی را بر اساس مصوبات آماده کرده و بر آن نظارت نماید.

فصل سوم: پژوهش الزامی

ماده ۱۲: پژوهش کلاسی، فعالیت علمی است که در آن طلاب سطح یک (پایه های ۳ تا ۶) حوزه های علمیه برادران، به جمع آوری مطالب و اقوال علمی، دسته بندی و توضیح مطالب، نتیجه گیری و نگارش یافته ها و ... در یک موضوع یا مساله، متناسب با پایه تحصیلی و در یک ماده از دروس پرداخته و نتایج آنها در قالب گزارش علمی ارائه می کنند.

ماده ۱۳: گزارش علمی، قالبی است مکتوب که از پنج جزء اصلی: مشخصات مولف و اثر، پیش درآمد پژوهش، بدنه پژوهش، جمع بندی پژوهش و فهرست منابع، تشکیل شده و طلبه بایستی نتایج حاصل از پژوهش کلاسی خود را در این قالب به استاد مربوطه ارائه دهد.

ماده ۱۴: ساختار یک گزارش علمی به شرح جدول ذیل است:

جدول ۲

محتویات اجزاء اصلی					
منابع	جمع بندی پژوهش	بدنه پژوهش	پیش درآمد پژوهش	مشخصات مولف و اثر ^۱	پایه تحصیلی
حد اقل از ۵ منبع معتبر	شامل: بیان نقاط اشتراک و اختلاف اقوال	شامل: نگارش، دسته بندی و فهرست نویسی مطالب جمع آوری شده (و در صورت نیاز ترجمه و توضیح آنها)	شامل: بیان مساله یا موضوع، ضرورت پژوهش، سؤال اصلی و سئوالات فرعی یاریز موضوعات	شامل: اطلاعات مربوط به مولف و اثر	سوم و چهارم
حد اقل از ۷ منبع معتبر	شامل: بیان تمایل علمی به یک قول و ارائه نظر مختار(در صورت امکان)	شامل: نگارش، دسته بندی و فهرست نویسی مطالب جمع آوری شده (و در صورت نیاز ترجمه و توضیح آنها)، بیان نقاط اشتراک و اختلاف اقوال و نقدهای علمی بیان شده برای اقوال	شامل: بیان مساله، ضرورت پژوهش، سؤال اصلی و سئوالات فرعی، چکیده و کلیدواژه، ساختار منطقی و عناوین فصول پژوهش	شامل: اطلاعات مربوط به مولف و اثر	پنجم و ششم

ماده ۱۵: پژوهش کلاسی در پایه‌های سه تا شش باید بصورت مکتوب، حتی المقدور تایپ شده و در قالب گزارش علمی-مطابق جدول ۲- به استاد مربوطه تحویل داده شود.

ماده ۱۶: حد اقل و حداکثر تعداد صفحات پژوهش کلاسی در پایه‌های سه تا شش به شرح جدول ذیل می باشد:

جدول ۳

تعداد صفحات (A۴، ۲۷۵ کلمه‌ای)	مدرک تحصیلی	پایه تحصیلی
۸-۶	سیکل	سوم و چهارم
۱۰-۸	دیپلم	
۱۲-۱۰	فوق دیپلم و بالاتر	
۱۰-۸	سیکل	پنجم و ششم
۱۲-۱۰	دیپلم	
۱۵-۱۲	فوق دیپلم و بالاتر	

۱. این مشخصات عبارتست از: نام و نام خانوادگی مولف، پایه تحصیلی، تاریخ تولد، شماره ملی، شماره پرونده حوزه، مدرک تحصیلی غیرحوزوی، نام و آدرس واحد آموزشی، عنوان پژوهش، عنوان درس مربوطه، تاریخ ارائه پژوهش، نام استاد

ماده ۱۷: پژوهش‌های کلاسی پایه‌های سه تا شش بر اساس شاخص‌های زیر ارزیابی و نمره دهی می‌شود:

جدول ۴

ردیف	عنوان شاخص	حداکثر نمره (در پایه ۳ و ۴)	حداکثر نمره (در پایه ۵ و ۶)
۱	بیان مسئله	۲	۲
۲	ارائه سئوالات اصلی و فرعی	۲	۱
	چکیده و کلید واژه و ساختار منطقی	-	۲
۳	استفاده از منابع معتبر و دست اول	۲	۲
۴	گسترده‌گی منابع	۲	۲
۵	نقل، تبیین و ترجمه دقیق مطالب، اقوال و ادله	۸	۴
۶	تحلیل و مقایسه و جمع بندی نظرات	۲	۴
۷	ارائه نظر مختار	-	۱
۸	ارجاعات درست و دقیق به منابع	۱	۱
۹	نگارش علمی	۱	۱
		۲۰	۲۰

فصل چهارم: شیوه نامه محاسبه نمرات

ماده ۱۸: اعمال و ثبت ۵ نمره فعالیت های کلاسی قبل از آغاز امتحانات پایان هر نیمسال تحصیلی الزامی است و پس از آغاز امتحانات هر نیمسال، نمره کلاسی ثبت شده، نهایی تلقی شده و امکان ویرایش وجود نخواهد داشت.

ماده ۱۹: همه امتحانات کتبی پایان هر نیمسال ۲۰ نمره ای می باشد.

تبصره: در صورت تعیین لزوم اختصاص ۵ نمره فعالیت های کلاسی یا پژوهشی در مورد درسی، نمره پایان نیمسال آن درس به صورت خودکار از حاصل جمع (فعالیت و تحقیق کلاسی) $5 + 15$ (نمره کتبی) محاسبه می گردد.

ماده ۲۰: اختصاص فعالیت های کلاسی به یک یا چند یا همه فعالیت های مذکور در ماده ۲ با نظر استاد آن درس بلا مانع است.

تبصره: در صورتی که تعداد فعالیت های انتخابی بیش از یک مورد باشد تاثیر آنها در نمره نهایی مربوط به فعالیت کلاسی به صورت مساوی خواهد بود.

ماده ۲۱: هر یک از فعالیت های کلاسی در سامانه از ۲۰ نمره ثبت می شود.

ماده ۲۲: تبدیل نمرات ۲۰ نمره ای هر یک از بخش های فعالیت کلاسی به یک نمره معدل و در نهایت تبدیل آن به ۵ نمره توسط سامانه و به صورت خودکار انجام می پذیرد^۲.

ماده ۲۳: پس از به دست آمدن نمره طلبه از ۵ نمره کلاسی نمره اخذ شده در کنار نمره کتبی هر درس برای دست یافتن به نمره نهایی هر نیمسال ثبت خواهد شد.

ماده ۲۴: شرط قبولی در هر نیمسال کسب نمره حداقل ۱۲ از مجموع نمره فعالیت های کلاسی و امتحان کتبی پایان هر نیمسال می باشد.

ماده ۲۵: امتحان تجدیدی نیمسال اول و دوم همچنین امتحانات ارتقایی تابستان از ۲۰ نمره بوده و ۵ نمره فعالیت کلاسی در آن لحاظ نمی گردد.

فصل پنجم: وظایف معاونت های آموزش و پژوهش

ماده ۲۶: استاد هر درس موظف است یک نسخه از لیست نمرات پژوهش کلاسی را به معاون آموزش واحد و نسخه دیگر را به همراه اصل پژوهش های مکتوب انجام شده، به معاون پژوهش واحد آموزشی تحویل دهد.

ماده ۲۷: متصدی ثبت سامانه ای نمرات فعالیت های کلاسی معاونت آموزش هر مدرسه می باشد.

ماده ۲۸: معاون پژوهش واحد آموزشی موظف است لیست جمع شده نمرات پژوهش کلاسی پایه های ۱ تا ۶ به همراه گزارش جمع شده از پرونده های پژوهشی طلاب واحد آموزشی خود را - در صورت عدم ثبت در سامانه نجما یا نجاج - انتهای سال تحصیلی به معاونت پژوهش استان خود ارسال نماید.

ماده ۲۹: معاون پژوهش واحد آموزشی موظف است در صورت انتقال طلبه به سایر واحدهای آموزشی، پرونده پژوهشی وی را به واحد مقصد ارسال نماید.

^۲ جدول محاسبه نمره فعالیت کلاسی و امتحان کتبی در هر یک از نیمسال های اول و دوم:

نمره نهایی درسی	نمره کتبی پایان ترم	نمره کلاسی	نمره ۵			
			پرسش و پاسخ درسی	نظم و انضباط	تحقیق و پژوهش	امتحان هفتگی
(۲۰) یا (۱۵+۵)	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰
(C+B) یا (C)	C	B	A			

- ✓ A: مجموع بخش های فعالیت کلاسی بوده که ارزش گذاری اولیه هر یک ۲۰ نمره می باشد و در نهایت مجموع آنها در جدول B معدل گیری شده و تبدیل به یک نمره واحد می گردد.
- ✓ B: معدل به دست آمده از مجموع فعالیت های کلاسی جدول A می باشد که براساس نمره ۲۰ ثبت می گردد.
- ✓ C: ۲۰ نمره امتحان کتبی پایان هر نیم سال است.
- ✓ C+B: در صورت ثبت نمره فعالیت کلاسی در جدول، به صورت خودکار سامانه نمره نهایی نیمسال را به صورت ۱۵+۵ محاسبه کرده و در صورت عدم ثبت نمره فعالیت کلاسی نمره امتحان کتبی فقط ۲۰ نمره محاسبه می گردد لذا طرح سوال امتحان کتبی نیم سال تحصیلی ۲۰ نمره می باشد تا امکان برگزاری درس بدون لحاظ ۵ نمره فعالیت کلاسی نیز وجود داشته باشد.

ماده ۳۰: معاون پژوهش واحد آموزشی موظف است ساز و کار لازم جهت آموزش مهارتهای مورد نیاز این طرح برای طلاب و اساتید را فراهم کند.

ماده ۳۱: جزئیات مربوط به اجرایی سازی این آئین نامه به حسب مورد توسط دو معاونت آموزش و پژوهش ستاد تهیه و ابلاغ می شود.

این آئین نامه در ماده ۳۱ ماده ۹ تبصره تهیه و در تاریخ به امضای معاونان آموزش و پژوهش رسید و از آن تاریخ لازم الاجرا است.